

9. 3. 2022

PO ALEJI SKLADATELJEV DOWN THE AVENUE OF COMPOSERS

Jubilejnih 70 let Slovenskega okteta
in Festivala Ljubljana
*Jubilee 70 years of Slovene Octet
and Ljubljana Festival*

Ustanoviteljica Festivala Ljubljana je Mestna občina Ljubljana.

Častni pokrovitelj Ljubljana Festivala 2022 je župan Mestne občine Ljubljana
Zoran Jankovič.

Sreda, 9. marca 2022 ob 19.30
Wednesday, 9 March 2022 at 7.30 pm
Viteška dvorana / Knights' Hall, Križanke

PO ALEJI SKLADATELJEV DOWN THE AVENUE OF COMPOSERS

Jubilejnih 70 let Slovenskega okteta
in Festivala Ljubljana
*Jubilee 70 years of Slovene Octet
and Ljubljana Festival*

SLOVENSKI OKTET

Andrej Oder, Rok Ferenčak, prvi tenor
David Jagodic, Janez Triler, drugi tenor
Jože Vidic, Darko Vidic, bariton
Janko Volčanšek, Matej Voje, bas

Matej Hubad: Oča naš [Primož Trubar]
Jacobus Gallus: Ecce quomodo moritur iustus
Stevan Mokranjac: Njest svjat
Gregor Rihar: Ko v jasnem pasu primiglja [Andrej Praprotnik]
A. Foerster: Večerni ave

Anton Hajdrih: Pod oknom [France Prešeren]
Vatroslav Lisinski: Prelja [Ivan Kukuljevič]
Hrabroslav Volarič: Razstanek [Fran Levstik]
Hugolin Sattner: Pogled v nedolžno oko [Simon Gregorčič]
Ljudska, priir. / arr. **Emil Adamič**: Vse rožice rumene [iz
Kokošarjeve zbirke]

Miroslav Vilhar, Valens Vodusek: Po jezeru [Miroslav Vilhar]
Davorin Jenko: Lipa [Miroslav Vilhar]
Fran Gerbič: Pastirček [Fran Gerbič]
Kamilo Mašek: Mlatiči [Blaž Potočnik]
Benjamin Ipavec: Domovini [Jakob Razlag]

Uvodni koncert 70. jubilejnega abonmaja Slovenskega okteta je navdihnila Aleja skladateljev na Vegovi ulici v Ljubljani, ki jo je leta 1932 uredil Jože Plečnik. Na tej ulici imata sedež Glasbena matica in некоč Srednja glasbena in baletna šola, danes Glasbena šola Konservatorija za glasbo in balet Ljubljana. Alejo sestavljajo kipi slovenskih skladateljev ter hrvaškega in srbskega, ki so pomembno zaznamovali slovensko in takrat jugoslovansko glasbeno in kulturno življenje. Na njej stojita spomenika Mateja Hubada, ravnatelja prvega jugoslovanskega konservatorija, ki se je razvil iz Glasbene matice, in Frana Gerbiča, ravnatelja šole na Glasbeni matici, poleg njiju so še spomeniki Benjamina Ipavca, Vatroslava Lisinskega, Jacobusa Handla Gallusa, Davorina Jenka, Stevana Mokranjca in Hugolina Sattnerja. Izdelal jih je Lojze Dolinar. Leta 1937 so dodali spomenik Antona Foersterja, leto zatem pa še Emila Adamiča. Poleg doprsnih kipov, ki krasijo park pred stavbo Glasbene matice, so na pročelju te stavbe upodobljeni tudi reliefni portreti slovenskih glasbenikov – skladateljev.

Matej Hubad (1866–1937) je harmonijo in kontrapunkt študiral pri Antonu Brucknerju na konservatoriju na Dunaju in te vplive prenesel v svoj kompozicijski slog. Zlasti zborovsko glasbo je povzdignil iz čitalniškega ozračja in mu vtisnil umetniški pečat. Slednje je zaznati tudi v skladbi *Oča naš, kir v nebesih si diš*, najpomembnejši krščanski molitvi, ki jo je uglasbil na besedilo iz Katekizma Primoža Trubarja iz leta 1550.

374 motetov in nekaj več kot 50 madrigalov uvrščajo slovenskega skladatelja **Jakoba Petelina Gallusa (1550–1591)**, ki se je rodil v Ribnici in umrl v Pragi, med pomembne evropske ustvarjalce renesanse. Znan je po pisanju skladb namenjenih večborju, ki so vključevale postavitev več manjših zborov po prostoru za doseganje posebne zvočne učinkovitosti. Motet *Ecce quomodo moritur iustus* ali Glejte kako umira pravični je znameniti motet za postni čas.

Njest svjat je drugi stavek iz rekviema Opelo, ki ga je **Stevan Mokranjac (1856–1914)** napisal leta 1888. Opelo je pravoslavni pogrebni obred, v katerem besedilo v smislu recitirane molitve prinaša moški glas, zbor pa odgovarja. V glasbi tega dela slišimo tako vplive srbske duhovne (ortodoksne) kot tudi srbske ljudske glasbe. Kot vse njegove sakralne skladbe tudi Opelo karakterizira polifonija izhajajoča iz dediščine italijanske renesanse, kot jo je zastavil da Palestrina.

Gregor Rihar (1796–1863) je bil skladatelj pretežno vokalne glasbe, razpete med preprostim klasicizmom in romantiko. Skupaj z Luko Dolinarjem in Blažem Potočnikom ga štejemo za prenovitelja cerkvene pesmi sredi 19. stoletja na Slovenskem. Bil je eden izmed predhodnikov slovenske čitalniške glasbe, ključne za kulturno ozaveščanje slovenskega naroda. Cerkvena pesem *Ko v jasnem pasu primiglja* na besedilo Anton Praprotnika je bila priljubljena Marijina pesem, ki je bila vključena v mnoge cerkvene in šolske pesmarice. Peli so jo za praznik oznanjenja Marije device.

Anton Foerster (1837–1926) predstavlja pomemben mejnik v slovenski glasbeni zgodovini. Čeprav je bil po rodu Čeh, velja za utemeljitelja slovenske romantične glasbe. Najbolj znano njegovo delo je Gorenjski slavček, prva slovenska opera. Čeprav je bil pri cerkvenih pesmih cecilijanec, saj je njegov slog izhajal iz tradicije, je bil v posvetnih zelo lirčen. Med njegovimi priljubljenimi pesmimi za moški zbor je ena najlepših *Večerni ave*.

Anton Hajdrih, je izhajal iz bogate trgovske nemške družine, ki je živel v Ljubljani. Antonu je bilo ljubo vse, kar je bilo slovenskega; navdušeno je deloval v slovenskih krogih in ko se je preselil v Trst, je poslovenil svoje ime in priimek (Anton Wenzel Heydrich). Poleg pesmi Jadransko morje, so še danes med pevci popularne mnoge Hajdrihove skladbe med njimi še najbolj **Pod oknom** (Luna sije) na besedilo Franceta Prešerna. Pesem je leta 1920 izšla v zbirki Mala pesmarica – po izvirniku iz leta 1876.

Hrvaškega skladatelja **Vatroslava Lisinskega (1819–1854)**, ki je bil po očetu Slovenec, se pojmuje kot utemeljitelja hrvaške opere, samospeva, zborovske in orkestralne glasbe. Ker mu je bilo ustvarjanje vokalne glasbe zelo ljubo, najdemo v njegovem opusu 28 zborovskih pesmi, med katerimi s svojo lepoto izstopa **Prelja**. Pesem govori o mladem dekletu, ki med predenjem prediva misli na svojega junaka in toči solze bolečine. Pesem odlikuje romantična nežnost, elegičnost in lirična intimnost.

Kdaj je primorski skladatelj **Hrabroslav Volarič (1863–1895)** pesem **Razstaneč** Frana Levstika preliel v romantično sanjavo melodijo, ni znano. Razstaneč je prijetno zvoneča skladba, napisana v čitalniškem slogu. Tema, ki jo obravnava v besedilu, je večna in zato še danes živa med zbori. Je ljubezenska žalostinka, v kateri se Levstik poslovlja od domnevno nezveste Franje, njegove ljubice in dolgoletne muze. Volarič je pesem objavil leta 1894 v zbirki Slovenske pesmi za štiri moške glasove.

Pesem **Pogled v nedolžno oko** je nastala proti koncu Gregorčičeve kobariške dobe [objavljena leta 1873]. Posvečena je Adeli, najmlajši hčerki družine Pagliaruzzi, s katero je Gregorčič v tistem času prijateljaval. V njej pesnik objokuje brezskrbne mladostne dni, na katere se je spomnil ob pogledu v nedolžno otroško oko. **Hugolin Sattner (1851–1934)**, ki je to pesimistično in globoko izpovedno pesem uglasbil, je bil slovenski skladatelj in duhovnik frančiškan, znan kot avtor prvega slovenskega oratorija.

Skladatelj, dirigent in pedagog **Emil Adamič (1877–1936)** si je prizadeval za zbiranje, ohranjanje in promoviranje slovenske ljudske glasbe. Pri ustvarjanju priredb slovenskih ljudskih pesmi je običajno ohranil izvorne melodije ter metrične in ritmične značilnosti. **Vse rožice rumene** iz zbirke Ljudskih napevov Ivana Kokošarja sodi v bogat in obsežen opus njegovih zborovskih del.

Pesmi **Miroslava Vilharja (1818–1871)** so bile za časa življenja skladatelja pogosto v pevskih repertoarjih, bile so stalnica čitalniških besed, nastopov ljubljanske Narodne straže in taborskih srečanj. **Na jezeru** je ponarodela pesem. Najstarejša objava je iz leta 1852 izdana v Vilharjevi avtorski zbirki. Pesem je zasnovana kot mala 16-taktna prehodna pesemska oblika [a-a-b-a], pri čemer sta v uglasbitvi dve besedilni kitici zajeti v eno zvočno katico.

Lipa je postala tudi ponarodela slovenska pesem zahvaljujoč uglasbitvi Miroslava Vilharja. Besedilo za pesem je napisal sam. Slovenski skladatelj in dirigent, član Srbske akademije znanosti in umetnosti, **Davorin Jenko (1835–1914)** pa je kasneje na podlagi Vilharjeve uglasbitve tudi sam pripravil priredbo te izjemno očarljive pesmi. Njen čas lahko pripišemo doživetju lipe kot slovenskega simbola; v pesmi spremljamo lipo skozi letne čase in se veselimo pomladi, ko bo zopet oživila in si bodo ljudje v njeni sencih delali vence – veselje ob prerodu naroda.

Med nepozabnimi zborovskimi deli, ki jih je napisal **Fran Gerbič (1840–1917)**, je za marsikoga **Pastirček**. Navdušila je tudi kritika ob prvi izvedbi na odmevnem koncertu 8. 1. 1911 ob 70-letnici skladatelja, ki je zapisal: »Nežna lahna, prav živo vidim pred seboj lahnoskokega pastirja, ki se pogovarja sam s seboj in deli svojo srečo z ovčicami. Pesem naj se prej ko mogoče kje objavi, da pojde med narod. To je zopet biser, ki ga je treba vdelati v zlato kroniko narodne muzike.«

Slovenski skladatelj **Kamil Mašek (1831–1859)**, čeprav češkega rodu, ima velike zasluge za razvoj slovenske glasbene kulture v tedanjem času. Začel je izdajati tudi glasbeno revijo Cecilija, prvo glasbeno revijo na Slovenskem. Za njega je bilo značilno, da je pisal izrazito klasicistično z redkimi elementi romantike. Tudi v skladbi **Mlatiči** sta melodična in harmonska struktura enostavni z redkimi kromatičnimi postopi in modulacijami. Je vesela in poskočna pesem, ki opisuje radosti mladosti.

Znamenita družina Ipavcev iz Šentjurja je imela pomembno vlogo pri širjenju slovenske narodne zavesti, še pomembnejšo na področju slovenske glasbe. **Benjamin Ipavec (1829–1908)** je medicino študiral v Gradcu in na Dunaju, glasbo pa v Gradcu. Bil je eden vodilnih skladateljev v slovenski romantični glasbi, čeprav se je naslanjal tudi na klasicistične vrvine. Nadarjen je bil za samospeve in dobil vzdevek »slovenski Schubert«. Z istim žarom se je posvečal ostali vokalni glasbi [opera Teharski plemiči]. **Domovini** je domoljubna pesem, za katero marsikdo reče, da je nesojena slovenska himna.

Slovenski oktet od svoje ustanovitve leta 1951 velja za najbolj reprezentativen slovenski moški vokalni komorni sestav. Njegov repertoar je izjemno širok in raznolik. Posebno skrb namenja slovenski pesmi, tako ljudski kot umetni, ki jo z veseljem ponese tudi med rojake in ljubitelje petja po svetu. V sedmih desetletjih se je predstavil na vseh pomembnejših domačih in mnogih uglednih mednarodnih odrih. Od ustanovitve okteta je v njem pelo prek 40 pevcev. Nekateri od njih so bili vodilni mednarodno prepoznani slovenski solisti, drugi so bogatili zven okteta s svojo ljudskostjo, neposrednostjo in toplino. Za odličnost sestava je skrbelo pet umetniških vodij: Janez Bole, dr. Valens Vodušek, Darijan Božič, Anton Nanut in dr. Mirko Cuderman. Od leta 2008 je oktetov umetniški vodja Jože Vidic, prvak Slovenskega narodnega gledališča Opera in balet Ljubljana. Izdal je več kot 60 plošč, kaset in zgoščenk, na katerih je imela slovenska pesem pomembno mesto. Kot poklon generacijam Slovenskega okteta je sestav leta 2007 izdal knjigo Borisa Pangerca Slovenski oktet. Za svoje delovanje je bil dvakrat nagrajen s Prešernovo nagrado, z nagrado Društva slovenskih skladateljev, Drebosnjakovo nagrado, nagrado Orlanda di Lassa, z velikim zlatim znakom svobode Republike Slovenije [1996] in s častnim priznanjem Svetovnega slovenskega kongresa [2016]. V tedanji zasedbi Slovenski oktet deluje od leta 2019.

Metka Sulič

*The beginnings of the **Slovene Octet** date back to 1951, when it first sang in the Slovenian Philharmonic Hall, and ever since then it has been considered the most representative Slovenian male, vocal, chamber ensemble. In 70 active years it has performed on almost all major Slovenian and international concert stages, and at Ljubljana Festival on numerous occasions. Its primary mission is to preserve and enhance Slovenian vocal music. The octet's repertoire is extremely broad and diverse, as it includes compositions from the Renaissance to folk songs from various nations, from classicism and the romantic period to modern compositions, many of them written or adapted specially for the octet. It devotes particular attention to Slovenian songs, both folk and artistic, which it always presents with special enthusiasm on Slovenian concert stages, but also enjoys performing to expatriates and lovers of song around the world. The programme combines sacred and patriotic songs by composers who left a lasting impression on the Slovenian and Yugoslav cultural landscapes, and whose faces on busts now adorn Plečnik's Avenue of Slovenian composers on Vegova ulica in Ljubljana. The light, emotional and folk character of the songs remains popular to this day, while in the past national awareness was strengthened by the many texts and light-hearted melodies. With this concert, the octet wishes to honour seven decades of singing by past generations.*

Spoštovane obiskovalke in obiskovalci, zaradi napovedi nizkih temperatur je koncert prestavljen v Viteško dvorano Križank. Zahvaljujemo se za razumevanje. / Dear visitors, due to cold weather forecast, the concert will be held in Knights' Hall, Križanke. Thank you for your understanding.

NAPOVEDNIK / TO BE ANNOUNCED:

6. 4. 2022 ob 19.30 / at 7.30 pm
Križevniška cerkev / Križevniška Church
S posvetilom Slovenskemu oktetu - Ljudska pesem
Dedicated to the Slovene Octet - Folk Songs
Jubilejnih 70 let Slovenskega okteteta in Festivala Ljubljana
Jubilee 70 years of Slovene Octet and Ljubljana Festival

Glavni sponzor / General sponsor:

Glavni medijski sponzor / General media sponsor:

DELO

Izdal / Published by: **FESTIVAL LJUBLJANA**, marec / March 2022
Zanj / For the Publisher: **DARKO BRLEK**, direktor in umetniški vodja, častni član Evropskega združenja festivalov / General and Artistic Director, Honorary member of the European Festivals Association
Besedila / Texts: **METKA SULIČ**
Prevod / Translation: **AMIDAS, d.o.o.**
Oblikovanje / Design: **ART DESIGN, d.o.o.**
ljubljanafestival.si
www.facebook.com/ljubljanafestival
www.instagram.com/festival_ljubljana/
www.youtube.com/user/TheFestivalLjubljana